

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
URED PREDSEDNIKA

Broj: Su-IV-75/2022-21
Zagreb, 4. travnja 2022.

Državno sudbeno vijeće
Udruga hrvatskih sudaca
Ministarstvo pravosuđa i uprave
Hrvatski Sabor - Odbor za pravosuđe
Hrvatski Sabor – Odbor za zakonodavstvo
Centar za demokraciju i pravo Miko
Tripalo
Hrvatsko novinarsko društvo
- putem elektroničke pošte

PREDMET: Izvansudske aktivnosti sudaca -
- Prijedlog za izmjenu i dopunu propisa i Etičkog kodeksa te prijedlog za održavanje okruglog stola

Poštovani,

Dana 9. veljače 2022.godine uputio sam svim županijskim i visokim sudovima dopis u kojemu sam od ovih sudova zatražio da mi u grubim crtama u roku od 30 dana dostave određene podatke te sam od većine sudaca dobio odgovore, dok neki te odgovore nisu dostavili obrazlažući to na različite načine. Međutim, većina sudaca je dostavila podatke i nemam razloga sumnjati u njihovu vjerodostojnost te ih pojedinačno neću iznositi jer je bila riječ o internoj anketi s ciljem prikupljanja podataka o onim aktivnostima za koje sam znao da ne postoji službena evidencija, pa se tako ni iz imovinskih kartica ne može uvijek razabrati o kakvim aktivnostima sudaca je riječ. Suciima koji su odgovorili se zahvaljujem i oni su puno pomogli da steknem grubu sliku o tome: koliko suci sudjeluju u radu arbitraža, koliko često suci predaju na različitim skupovima, koliko često objavljuju članke i primaju li za te aktivnosti naknadu i u kojim iznosima. Isto tako, zanimalo me jesu li suci članovi nekih udruga te u kojoj mjeri uža rodbina sudaca je zaposlena na istom ili nekom drugom sudu ili obavlja neku drugu pravosudnu djelatnost, a na kraju sam postavio pitanje i jesu li suci podnijeli kakvu tužbu protiv novinara i nakladnika. Nisam posebno brojao odgovore, ali mogu zaključiti da nekih 80 posto sudaca nema ništa što bi zahtijevalo komentar i to bi gledano statistički bio dobar rezultat. Međutim, često se kaže da je koji puta dojam bitan, pogotovo uzevši u obzir trend gubitka autoriteta sudbene vlasti koji traje već dulje vrijeme. U takvim uvjetima ova pitanja postaju još važnija, no i da je autoritet sudova puno bolji i tada bi ovim pitanjima trebalo posvetiti više pažnje nego što je to sada slučaj. Općenito proizlazi da ni predsjednici sudova ne znaju točno što im suci rade mimo redovnog sudačkog posla, pa tako predsjednik jednog visokog suda iskreno navodi kako on u svom uredu ne vodi evidenciju o tome

koji suci sudjeluju kao predavači i na kojim predavanjima te navodi da suci rijetko o tome izvijeste ured predsjednika, a predsjednik tog visokog suda o takvim aktivnostima svojih sudaca sazna nakon što on od organizatora tih skupova dobije poziv za sudjelovanje na takvim događanjima, drugim riječima predsjednik suda je obični statist, dok mu suci slobodno „lete“ po predavanjima, a nema nikakvih neposrednih saznanja o iznosima honorara koje njegovi suci tom prilikom ostvaruju, osim onoga što je navedeno u imovinskim karticama. Iako manjina sudaca sudjeluje u radu arbitraža, ipak njihov broj nije u potpunosti zanemariv, iako u većini slučajeva naknade koje za to dobivaju su male. Međutim, postoji određeni broj sudaca koji od toga prima znatniju naknadu, što su naveli samo neki, dok je jedan dio sudaca odbio otkriti ove podatke očito smatrajući kako su to njihovi osobni podaci. To se može protumačiti time da pojedini suci to ne žele učiniti motivirani osobnim interesima i u uvjerenju da to smiju činiti s obzirom da im je obavljanje arbitraže Zakonom o arbitraži izrijekom dopušteno (koji stav možemo opisati kao „osobno sučevo pravo na nesputano tj. ničim ograničeno sudjelovanje u arbitražama,“). Da to nije ni približno tako nadam se da će biti jasno iz teksta koji slijedi, a isto se odnosi i na pitanje sudjelovanja na predavanjima i aktivnost u obliku objave članaka.

Da sudac ipak ne smije biti član svake udruge jasno proizlazi i iz primjera kojeg navode Smjernice za provedbu Etičkog kodeksa, ali i to očito mnogi suci shvaćaju kao pitanje koje se tiče samo njih osobno, drugim riječima vidljivo je da pojedini suci ne žele priznati kako sudačka profesija ipak sa sobom nosi određena ograničenja te da suci u pojedinim pitanjima nisu tako samostalni kako bi to pojedinci željeli, uostalom zato je i propisana suglasnost DSV-a, dok su kod nas predsjednici sudova s tim u vezi potpuno zaobiđeni, što u većini drugih jurisdikcija nije slučaj. Međutim, većina sudaca je uredno odgovorila i njihovi odgovori su vjerodostojni i zanimljivi, velik broj ih je član različitih sportskih i neprofitnih udruga kao što su kajak klubovi, ribolovna i planinarska društva, vatrogasna društva i slično, ali je vidljivo kako nije stvorena dobra praksa da se o tome obavijesti predsjednika suda, što mogu protumačiti samo tako da se pod utjecajem ispunjenja norme odnos predsjednika sudova i sudaca sveo na odnos mačke i miša, a to je vrlo loše za normalno funkcioniranje suda u kojemu je upravo odnos povjerenja između predsjednika i sudaca bitan uvjet za normalno i uspješno funkcioniranje svakog suda.

Pitanje zapošljavanja srodnika na sudovima je nedvojbeno osjetljivo s obzirom da je sudstvo javna služba par excellence, dakle služba koja pod jednakim uvjetima treba biti otvorena za sve, a ne samo za uži krug ljudi koji je već zauzeo bitne pozicije. Ništa još ne znači ako na jednom istom sudu ili na dva različita suda rade suci koji su bračni partneri, oni su se mogli upoznati nakon što su već stekli svaki svoju zasebnu karijeru, no ako je jedan pomagao drugome da se zaposli takav slučaj se vjerojatno može i drugačije okarakterizirati. Gledano statistički, moglo bi se reći da situacija nije toliko loša, ali ni ovdje statistika nije presudna, nego je bitan dojam kojeg javnost može steći. U cjelini bi se moglo reći da rodbinske povezanosti ima dosta i to ne toliko zapošljavanjem srodnika unutar istog suda nego češće na nekom drugom sudu ili time što su članovi uže rodbine sudaca (sinovi, kćeri, roditelji) odvjetnici ili javni bilježnici, vještaci, stečajni upravitelji, što može kod javnosti stvoriti dojam o stvaranju povezanih pravosudnih krugova, što sve utječe na autoritet sudova i sudaca, stoga to ne može biti pitanje sudačke privatnosti („intime“), a to ne može biti ni pitanje je li koji sudac podnio tužbu protiv medija. Naime, svaka tužba koju sudac podnese protiv medija nije samo njegova osobna stvar jer je povod tome

uvijek djelovanje suca u tom službenom svojstvu, a ono se uvijek tiče i suda. Stoga je nerazumljivo da bilo koji sudac toga nije svjestan, uostalom to se često u javnosti, iako neosnovano, prikazuje kao svojevrsna osveta sudaca u kojoj je jedan sudac tužitelj, dok je drugi sudac pravi „sudac“ koji iz kolegijalnosti, usluge ili nezamjeranja usvaja tužbu i svaki takav slučaj se pored konkretnog suca i pitanja zaštite njegovih/njezinih povrijeđenih prava posredno tiče i sudbene vlasti u cjelini, čiji interes koji puta može biti sukladan sučevom interesu, ali koji puta i suprotan. Ova pitanja se kroz medije provlače godinama i nije vidljiv bilo kakav napredak kod bilo kojeg od ovih pitanja, stoga sam nakon pribavljenih odgovora analizirao u grubim crtama stanje u drugim jurisdikcijama i zaključio sam da je hrvatsko uređenje ovih pitanja jedno od najslabijih unutar EU-a, pa i šire od toga te se nadam da će to biti potpuno nesporno na temelju podataka i analize koju u nastavku iznosim. Svakako treba naglasiti kako iz prikupljenih odgovora proizlazi da je mnogim sucima potpuno jasno da ono što sam postavio kao pitanje nije nikakva njihova osobna intima, a javnost može biti umirena i time što su mnogi suci koji su prije obavljali ili sada obavljaju istaknute funkcije predsjednika sudova ili predsjednika odjela ili „samo“ sudaca županijskih i visokih sudova besprijekorni tj. ne gomilaju ni funkcije niti aktivnosti niti honorare, dakle i ovdje se radi o tome da jedna manjina sudaca je ta koja, bilo zbog osobnog interesa ili stoga što doista ne razumije položaj suca u okviru sudbene vlasti, svojim postupcima kroz dulje razdoblje nanosi štetu autoritetu sudbene vlasti u Republici Hrvatskoj.

Kodeks sudačke etike kojeg su donijeli predsjednici svih Sudačkih vijeća u Republici Hrvatskoj na sjednici održanoj na Vrhovnom sudu Republike Hrvatske dana 26. listopada 2006.godine /NN 131/2006/ poziva se na više temeljnih isprava kao što su Opća deklaracija o ljudskim pravima UN-a, Preporuke Vijeća Europe broj R (94)12 o neovisnosti, nepristranosti, učinkovitosti i ulozi sudaca, Bangalorška načela ponašanja sudaca te Europsku povelju o zakonima za suce od 8. do 10. srpnja koju je objavilo Vijeće Europe. Pod točkom 8 - dostojanstvo sudačkog poziva se, među ostalim, navodi da „sudac mora izbjegavati svako ponašanje koje je nedostojno i koje stvara dojam nedoličnosti sudačkom položaju, prihvaćajući i ona ograničenja koja bi se drugim građanima činila opterećujućima.“, a malo zatim se navodi da „sudac ne smije obavljati ni jednu javnu ili privatnu, plaćenu ili neplaćenu dužnost, koja nije u skladu s položajem suca.“. U nastavku se navodi: „sudac se izvan sudačke dužnosti ne smije baviti davanjem pravnih savjeta ili pružanjem pravne pomoći.“

4. veljače 2016. godine donijete su Smjernice za tumačenje i primjenu Kodeksa sudačke etike. Smjernice sadrže općenite upute o pravom smislu i značenju pojedine odredbe Kodeksa i daju osnovu za tumačenje odredaba Kodeksa analogijom, u okviru zadanih pravila. Smjernice se dalje bave članstvom sudaca u pojedinim udrugama te tako navode kako članstvo u humanitarnim i neprofitnim udrugama može biti tolerirano jednako kao i članstvo u strukovnim organizacijama poput Hrvatskog udruženja za kaznene ili građanske znanosti i praksu i Hrvatskog udruženja za europsko kazнено pravo. Nakon toga se ističe da članstvo ili aktivno djelovanje u sportskim organizacijama treba biti pomno ispitano ne toliko zbog aktualnih prijepora oko umiješanosti politike u određene sportske grane koliko zbog profesionalnosti sporta i velike vjerojatnosti da određene aktivnosti sportskih organizacija budu predmetom sudskog postupka (npr. sporovi vezani uz transfer igrača iz jednog u drugi klub), pa se zaključuje da je nužno izbjegavati članstvo u

sportskim i inim organizacijama i udrugama čije aktivnosti sa stanovišta redovnog i razumnog rezoniranja ostavljaju dojam nedoličnih aktivnosti.

U Smjernicama se dalje navodi da predavanja vezana uz polaganje pravosudnog ispita, sudjelovanje u izvođenju nastave na fakultetu, aktivna participacija na stručnim seminarima mogu biti ne samo odobreni već ih treba i poticati. Međutim, „sudjelovanje na raznim okruglim stolovima koji po temi ili sudionicima imaju određene implikacije vezane uz dnevnu politiku trebaju biti izbjegavani.“

Smjernice u tekstu navode: “Nije u suprotnosti s odredbama ovog Kodeksa ukoliko sudac primi honorar ili naknadu za objavljeni stručni ili znanstveni rad, za sudjelovanje na stručnom skupu, za održani govor ili za sličnu zakonski dopuštenu (čl. 62. Zakona o sudovima) stručnu ili znanstvenu aktivnost izvan suda, sve dok je takva nagrada razumna i razmjerna s učinjenim. No, pri tom treba obratiti pozornost da sudac ne smije biti značajan dio svog radnog vremena odsutan radi takvih dopuštenih izvansudskih aktivnosti. Isto tako, izvor plaćanja treba biti takav da ne dovodi u sumnju sučevu nepristranost. Kada sudac sudjeluje u ovakvim dopuštenim izvansudskim aktivnostima ne smije doći do okolnosti koje bi ostavljale dojam da sudac koristi sudački položaj za osobnu nerazmjernu ekonomsku korist.“

Nakon toga Smjernice ističu: “Suci je dopušteno da, sukladno svojim sposobnostima i interesima, prihvati sudjelovanje u izvansudskim aktivnostima (sudjelovanje u povjerenstvima za pravosudne ispite, predavanjima i sl.), ako se time ne remeti redovito i uredno obnašanje sudačke dužnosti. Takva aktivnost suca može u cjelini unaprijediti funkcioniranje pravosuđa. Međutim, treba voditi računa da pretjerivanje s takvim aktivnostima, pogotovo ako se radi o aktivnostima u „radno vrijeme“, za koje sudac prima novčanu kompenzaciju, može u javnosti stvoriti dojam da suci općenito, unatoč velikom broju zaostalih predmeta, više pozornosti posvećuju izvansudskim lukrativnim aktivnostima nego svojem osnovnom poslu.“

Iz citiranih dijelova Etičkog kodeksa i Smjernica za tumačenje i primjenu kodeksa sudačke etike može se zaključiti kako u njima nije rečeno ništa pogrešno no isto tako da je gotovo sve što se iznosi navedeno pretežito u obliku općenitih formulacija. Ipak se na pojedinim mjestima u Kodeksu i Smjernicama ponešto konkretnije analiziraju neke situacije pa se tako problematizira broj inače dopuštenih aktivnosti. Smjernice uočavaju da nije isto predaje li sudac jednom godišnje ili jednom mjesečno i zaključuju da to može postati problem i nedopustiv oblik ponašanja ako pojedini sudac s pojedinom izvansudskom aktivnosti pretjera, ali ništa ne kažu tko bi to trebao utvrditi niti Smjernice pokušavaju odrediti neki određeniji kriterij.

Dakle, iako Kodeks i Smjernice ne sadrže ništa loše niti pogrešno one ipak zbog svoje općenitosti ne predstavljaju ni približno dovoljnu regulaciju, no i s njima bi se „dalo živjeti“ da pojedini suci nisu Etički kodeks i Smjernice protumačili na način: „sve dok mi ništa izrijekom nije zabranjeno mogu raditi što hoću“, tim više što i Zakon o sudovima na isti, općenit način propisuje da je sucima dopušteno pisati stručne članke, držati predavanja i slično, ali ne kaže ništa je li to sucima dopušteno u radno vrijeme ili izvan njega, ima li sudac pravo na neograničen broj takvih članaka i predavanja te tko bi eventualno trebao povući granicu u svemu tome, prema tome

sustav je lijep na riječima, ali je u praksi nedopustivo nedorečen (općenit). No, nije problem samo u tome može li sudac koji intenzivno publicira članke i drži predavanja s punom koncentracijom raditi na sudskim predmetima za koje je zadužen, problem je i u percepciji javnosti koja je to počela nazivati sudačkim radom „u fušu“, pogotovo onda kada bi pojedini sudac na ime honorara za takav izvansudački rad ostvario znatne prihode, koji se približavaju ili odgovaraju visini njegove redovne godišnje sudačke plaće.

Moj zaključak je kako je preopćenita, ali i nedostatna regulacija ovih pitanja u Zakonu o sudovima, Kodeksu sudačke etike i Smjernicama za tumačenje i primjenu Kodeksa sudačke etike te postojeća regulacija u Zakonu o arbitraži, uz nesuzdržanost pojedinih sudaca, dovela do sadašnjeg stanja u kojemu su izvansudske aktivnosti manjeg broja sudaca i prihodi koje oni od toga ostvaruju postali problem prije svega sudačke profesije, ali i društva, jer su pojedini slučajevi višekratno isticani kao takvi koji narušavaju dignitet sudbene vlasti u cijelosti. Stoga se može reći da proteklih 30 godina nije najbolje iskorišteno i da u ovom važnom dijelu hrvatski pravni sustav karakterizira značajna podnormiranost i čini se da ima malo zemalja, ako uopće, s tako slabom regulacijom ovih pitanja. Stoga je potrebna promjena u obliku opsegom male izmjene i dopune propisa (Zakona o sudovima, Zakona o arbitraži, Zakona o DSV-u) te autonomnih izvora (Etički kodeks) i postojeće prakse i mentaliteta, kako bi se otklonio dojam da pojedini suci koriste sudačku funkciju kao svojevrsno postolje za gomilanje drugih funkcija i poslovnih prilika, a u lukrativne svrhe.

Za razliku od naše, vrlo općenite regulative Republika Češka je znatno konkretnija. Tako u ovoj nama bliskoj zemlji sudac ima obvezu do 30. lipnja obavijestiti predsjednika suda o tome da je u prošloj godini od izvansudskih aktivnosti zaradio više od jedne petine svoje godišnje sudačke plaće i u toj obavijesti sudac treba navesti o kojoj vrsti aktivnosti se radilo, za koga, u kojemu mjestu je sudac obavio tu aktivnost i vremensko razdoblje u kojem je aktivnost obavljena. Češki Vrhovni sud navodi da je ova obveza inter alia uvedena na temelju njemačke prakse, koja je pokazala da je pregled izvansudskih aktivnosti u kojima se suci angažiraju i prihod kojeg iz toga ostvaruju bitan za procjenu je li pojedini sudac u stanju ispunjavati sve svoje redovne obveze koje proizlaze iz njegove sudačke funkcije. Česi navode da je njihov Vrhovni sud organizirao okrugli stol na kojemu se raspravljalo o mogućem uvođenju financijskog limita za naknade koju suci primaju od obavljanja sekundarnih aktivnosti, ali ističu da o tome nije postignut konsenzus te da je sada situacija takva da je stvar procjene predsjednika sudova može li sudac valjano ispunjavati svoje obveze ukoliko obavlja i neku drugu sekundarnu – izvansudsku aktivnost.

Česi su u praksi svog Vrhovnog upravnog suda razvili sudsku praksu koja se odnosi na upravljanje imovinom sudaca te su definirali više uvjeta pod kojima takva aktivnost može biti dopuštena, u grubim crtama je bitno da takva aktivnost, da bi bila dopuštena, ne smije umanjivati dostojanstvo suca i povjerenje javnosti u nezavisnost i nepristranost sudstva, ali je u komentarima rečeno i to da čak i samo vlasništvo nad velikom imovinom onemogućuje suca u tome da valjano i s punim intenzitetom obavlja funkciju suca. U vezi s plaćenim pedagoškim aktivnostima sudaca ističe se kako sudac treba paziti da ne prekorači granice nužne za očuvanje nepristranosti sudačke funkcije, kod toga puno ovisi od toga tko organizira predavanja, isplaćuje li

se za njih naknada i u kojemu iznosu, gdje se predavanja održavaju, je li krug polaznika ograničen ili ne (u načelu ne bi trebao biti ograničen). Dakle, u Češkoj suci ne trebaju zatražiti prethodnu dozvolu predsjednika sudova za svoje, zakonom dopuštene aktivnosti, a isto tako ne postoji zakonom definiran limit za financijsku naknadu, ali je za ocjenu dopuštenosti bitno umanjuje li iznos naknade povjerenje javnosti u nepristrano i korektno suđenje i ne stvara li iznos naknade rizik da će sudac imati sklonost presuđivati u korist stranke od koje je primio naknadu u bilo kojem sporu. Tako se ističe da su predavanja održana unutar privatnih subjekata kao što su banke, osiguravajuća društva i slična primjer kojeg treba izbjegavati, dakle sucima je preporučeno da izbjegavaju predavanja koja nisu otvorena za širu javnost. Predsjednici sudova imaju ovlast procijeniti na temelju prijavljenog prihoda od izvansudskih aktivnosti, a na temelju obveze sudaca da o tome obavijeste predsjednika svog suda, ne umanjuju li takve aktivnosti suca njegov učinak u ispunjenju njegovih redovnih sudačkih obveza, što smatram najnormalnijim oblikom regulacije koji se podrazumijeva po samoj logici stvari.

U svom iscrpnom odgovoru Vrhovni sud Češke ukazuje i na druge jurisdikcije te tako navodi da su u većini zemalja sucima dopuštene znanstvene, literarne ili umjetničke aktivnosti, ali pojedine zemlje za takve aktivnosti ipak postavljaju uvjete, često se postavlja zahtjev za prethodno odobrenje od sudske uprave, pa su tako u Poljskoj i Austriji suci dužni obavijestili predsjednika suda da se namjeravaju angažirati u nekoj naplatnoj aktivnosti. Isto se odnosi i na pedagoške aktivnosti sudaca, u Italiji su suci za održavanje predavanja dužni ishoditi odobrenje tijela koje odgovara našem DSV-u i predavanja ne smiju premašiti limit od 80 sati predavanja u jednoj godini. U Francuskoj se predavanja odobravaju na podlozi odnosno u režimu individualnih iznimaka, dok na Malti suci ne smiju primiti nikakvu naknadu za predavanja. Predsjednik Vrhovnog suda Malte u svom odgovoru navodi kako je općenito praksa u toj zemlji da suci u pravilu ne smiju obavljati nikakve aktivnosti izvan svojih sudačkih obveza i samo iznimno i nakon što ishode posebnu dozvolu predsjednika malteškog Vrhovnog suda je sucima dopušten neki drugi oblik aktivnosti kao što je povremeno predavanje ili publicistička aktivnost, ali sucima u načelu nije dopušteno primiti bilo kakvu naknadu, po čemu je Malta unutar EU-a vjerojatno najstroža, a slijedi ju Irska koja ne samo što svojim sucima ne dopušta arbitražnu aktivnost nego za dopuštenu aktivnost kao što je pisanje stručnih članaka ili predavanja ne dopušta sucima primitak bilo kakve naknade, proizlazi da irski suci smiju predavati i pisati članke, ali samo besplatno.

U iscrpnom odgovoru Vrhovnog suda Belgije se ističe da bez obzira je li neka izvansudska aktivnost dozvoljena ili nije, zakon uvijek zahtijeva da suci ne zanemaruju zadaće svoje sudačke službe. Isto tako, izdavačka aktivnost suca kao pisca u pravnim časopisima ne smije se miješati s ispunjenjem njegovih osnovnih sudačkih aktivnosti i ona ne smije stvarati pretjerano radno opterećenje za sučeve kolege, dakle o svemu se razmišlja iz perspektive čitavog suda jer svaki manjak rada jednog suca stvara višak opterećenja kod drugih sudaca, a što je temeljna dužnost predsjednika sudova, dakle paziti na ravnomjerno radno opterećenje svih sudaca. U Belgiji u većini slučajeva sudac, da bi mogao izvršavati svoje izvansudske aktivnosti, mora prije toga ishoditi odobrenje Kralja, na prijedlog ministra pravosuđa, koji prije toga mora pribaviti mišljenje predsjednika suda. Međutim, publiciranje pravnih i znanstvenih članaka je sucima dopušteno, bez prethodnog odobrenja i za te aktivnosti ne postoji limit u pogledu visine naknade. Međutim, ako sudac sudjeluje u

dopuštenom obliku aktivnosti kao što je sudjelovanje u upravnom vijeću nekog javnopravnog tijela onda u takvom slučaju broj takvih plaćenih funkcija ne smije biti veći od dvije funkcije te postoji i dodatno ograničenje u pogledu visine naknade koju sudac smije primiti od obavljanja tih funkcija. Naime, od tih funkcija sudac ne smije primiti naknadu koja bi premašila iznos od jedne desetine sučeve jednogodišnje bruto plaće, a iznimke su moguće uz kraljevu odluku. Međutim, dopuštene su aktivnosti u vezi s pisanjem i objavom pravnih članaka ili znanstvenih članaka bez ikakvog prethodnog odobrenja, ali ni u Belgiji sucima nije dopušteno sudjelovanje u arbitražama.

Ono što nama nedostaje je najbolje vidljivo na primjeru Poljske i njezinog uređenja ovog pitanja. Naime, prema Zakonu o sudovima od 27. srpnja 2001. godine – članak 86 sudac treba obavijestiti predsjednika suda da namjerava preuzeti dodatno zaposlenje u oblasti obrazovanja, obrazovanja i istraživanja ili o namjeri obavljanja neke druge aktivnosti uz imovinsku naknadu. Predsjednici sudova imaju ovlast staviti prigovor na takvu sučevu namjeru ako su stekli uvjerenje da će takva aktivnost smanjiti sučevo ispunjenje redovnih dužnosti ili da će umanjiti povjerenje javnosti u nepristranost suca odnosno sutkinje ili će dovesti do gubitka ugleda u javnosti. Kada je u pitanju Vrhovni sud načela postupanja su ista i naglašava se da će predsjednik Vrhovnog suda u pisanom obliku prigovoriti namjeri suca Vrhovnog suda da obavlja ili preuzme neku izvansudsku aktivnost. Suprotno od navedenog poljskog rješenja, kod nas je situacija takva da suci ni prema Zakonu o sudovima niti prema Zakonu od državnog sudbenom vijeću, kada je u pitanju pisanje članaka ili održavanje predavanja, nemaju obvezu o takvoj namjeri obavijestiti ni predsjednika suda niti DSV jer Zakon o sudovima na općenit način im to dopušta odredbom članka 93. Stavka četvrtog koja glasi: „Sudac može pisati stručne i znanstvene radove, objavljivati sadržaj pravomoćnih sudskih odluka, sudjelovati kao predavač na Pravosudnoj akademiji te kao nastavnik ili suradnik u nastavi iz područja prava na sveučilišnom i stručnom studiju, sudjelovati u radu stručnih ili znanstvenih skupova i povjerenstava, kao i u pripremanju nacrtu propisa te za navedeni rad primiti naknadu.“ Upravo temeljem činjenice da citirani članak, onako kako je napisan, ne propisuje nikakva ograničenja glede vremenskog trajanja ili visine naknade, nastala je praksa prema kojoj je sucima navodno dozvoljen neograničen broj sati i neograničen iznos naknada za te izvansudske aktivnosti, ali su kod toga svi zaboravili kako Smjernice za tumačenje i primjenu kodeksa sudačke etike iz 2016. godine ističu – str. 14.: „Nije u suprotnosti s odredbama ovog Kodeksa ukoliko sudac primi honorar ili naknadu za objavljeni stručni ili znanstveni rad, za sudjelovanje na stručnom skupu, za održani govor ili za sličnu zakonski dopuštenu (čl. 62 Zakona o sudovima) stručnu ili znanstvenu aktivnost izvan suda, sve dok je takva nagrada razumna i razmjerna s učinjenim. No, pri tom treba obratiti pozornost da sudac ne smije biti značajan dio svog radnog vremena odsutan radi takvih dopuštenih izvansudskih aktivnosti. Isto tako, izvor plaćanja treba biti takav da ne dovodi u sumnju sučevu nepristranost. Kada sudac sudjeluje u ovakvim dopuštenim izvansudskim aktivnostima ne smije doći do okolnosti koje bi ostavljale dojam da sudac koristi sudački položaj za osobnu nerazmjernu ekonomsku korist.“

Dakle, na pitanje što nedostaje hrvatskoj regulaciji mislim da bi odgovor bio da joj nedostaje konkretnost. Za razliku od primjerice Poljske Hrvatska ne propisuje na koji način i tko će pratiti ovakve sučeve, načelno dopuštene aktivnosti, pored toga vidljivo je da su se do sada, u odsutnosti preciznije regulacije, kako suci tako i

predsjednici sudova, ponašali kao da kod nas nikakva ograničenja, makar i u općenitom obliku, ne postoje. U takvoj situaciji predsjednici hrvatskih sudova mogu samo iz medija saznati gdje je neki njihov sudac negdje nešto napisao ili održao predavanje jer oni o tome ne dobivaju od sudaca nikakvu ni prethodnu niti naknadnu informaciju, a jednako je važna i praksa koja se formirala u ovakvim uvjetima podnormiranosti. Naime, ako postoji spomenuto zakonsko dopuštenje iz Zakona o sudovima za objavu članaka i znanstveno-pedagošku aktivnost te ako postoje načelni stavovi iz Smjernica i Etičkog kodeksa onda bi bilo logično i očekivano da je i bez precizne norme bila uspostavljena dobra praksa prema kojoj bi suci o namjeri objave članka i/ili predavanja prethodno ili barem naknadno obavještavali predsjednike sudova barem radi informiranja, međutim očito je to za prevladavajući mentalitet bio previsok kriterij i to je ono što najviše zabrinjava, moguće je da tome uzrok stavljanje privatnog interesa pojedinog suca iznad interesa sudačke službe. Takvo ponašanje manjeg broja sudaca ukazuje i na nerazumijevanje sudačke funkcije unutar sustava sudbene vlasti, na temelju koncepta podjele vlasti, ali i na neodgovornost u obnašanju sudačke funkcije, nemoguće je da prosječan hrvatski sudac ne bi mogao shvatiti da i prema postojećim, općenitim hrvatskim propisima i autonomnoj regulaciji putem Etičkog kodeksa i Smjernica pravo na obavljanje izvansudskih aktivnosti već sada nije neograničeno. Bitno je, naime, kako sami suci shvaćaju svoju funkciju odnosno je li sudac samo dužnosnik /u bivšem sustavu: funkcioner/ koji, kao i svaki drugi dužnosnik, ima pravo uz svoju osnovnu funkciju dodavati još više drugih različitih dužnosti (funkcija) i koristiti ih kao dodatni izvor utjecaja i zarade, što bi još bilo shvatljivo u sustavu jedinstva vlasti iz razdoblja bivše države, ili je sudac ipak samo sudac, dakle osoba koja u okviru sudbene vlasti ima obvezu prvenstveno, ako ne i isključivo, baviti se svojim sudačkim poslom i živjeti samo od svoje sudačke plaće, a ne od prihoda sa strane koji su, ponegdje, jednaki njihovoj sudačkoj plaći ili čak i veći?

Opisani nedostatak konkretne regulacije i nedostatak jasnih ovlaštenja za kontrolu opsega obavljanja načelno dopuštenih aktivnosti (arbitraža, pisanje članaka, držanje predavanja) doveo je do toga da su pojedini suci na ovaj način ostvarivali značajne prihode i u tome ih nitko nije sprječavao, a što je pridonijelo umanjenju ugleda hrvatskog sudstva u cjelini. Takva situacija ukazuje na nedopustivu nedorečenost sustava, koji na papiru sve lijepo govori i (apstraktno) propisuje, no ne pokazuje stvarnu volju da ta opća načela u praksi konkretizira i provede. Stoga je komparativna metoda u obliku sumarne usporedbe s rješenjima većine europskih zemalja vrlo poželjna i ona otkriva da je Hrvatska po stupnju uređenosti ovih pitanja unutar EU-zemalja vjerojatno najlošija. Naime, sve zemlje imaju konkretnije propise i svuda je uspostavljeni režim dopuštenih izvansudskih aktivnosti stroži ili znatno stroži. Osnovni razlog za to je vrlo jednostavan i već sam ga prethodno spomenuo. Naime, sve europske zemlje pokazuju kroz konkretnu regulaciju da im je pojam suca unutar sudbene vlasti, kroz prizmu načela podjele vlasti, jasan i vidljivo je na brojnim primjerima kako su svjesni da sudac mora ostati sudac i to se postiže tako da se sudac u pravilu ne bavi ničim izvan svog redovnog sudačkog posla - suđenja na konkretnim sudskim predmetima, iznimke postoje i one su doista iznimke koje ne smiju dovesti u sumnju sučev redovni rad i nepristranost i ugled njega i cijelog suda, a isto tako u takvom sustavu je jasno da sudac, upravo radi svoje neovisnosti i takvog utemeljenog dojma u javnosti, ne smije izvan svoje sudačke plaće primati nikakve velike iznose naknada, a ponajmanje takve koji iznosom dosežu ili premašuju njegovu godišnju sudačku plaću. Prema tome, hrvatski propisi i

autonomna regulacija su neprecizni (općeniti), a nesuzdržanost dijela hrvatskih sudaca u tumačenju i primjeni takvih preopćenitih propisa dodatno je oslabila povjerenje javnosti u sudove.

Dok kod nas postoji uređenje putem skromnog broja vrlo općenitih normi Zakona o sudovima, Zakona o državnom sudbenom vijeću, Zakona o arbitraži, Kodeksa sudačke etike i Smjernica za tumačenje i primjenu kodeksa sudačke etike, zakonska i autonomna rješenja drugih zemalja unutar EU-a kao i onih izvan ove asocijacije ukazuju na drugačiji pristup kojeg karakteriziraju znatno veći stupanj regulacije te ograničavanje ili zabrana pojedinih aktivnosti sudaca za koje pravni sustav pojedine zemlje smatra da ugrožavaju sudačku neovisnost ili da mogu narušiti dojam javnosti o neovisnosti i nepristranosti sudaca.

Prema prikupljenim podacima kao jedan od glavnih ako ne i najveći problem u izvansudskim aktivnostima hrvatskih sudaca pojavljuje se sudjelovanje hrvatskih sudaca kao arbitara u različitim arbitražama uz naknadu koja je u odnosu na sve druge izvansudske aktivnosti sudaca (predavanja, publiciranje članaka i knjiga) znatno viša. Međutim, to još ne znači da su oni time ušli u zonu nezakonitog ili kažnjivog ponašanja budući da im to važeći Zakon o arbitraži (NN 88/01) dopušta odredbom članka 10, stavka drugog koja glasi: „Suci sudova Republike Hrvatske mogu biti izabrani samo za predsjednika arbitražnog vijeća ili za arbitra pojedinca.“ Ovom odredbom citiranog zakona se sucima redovnih sudova („državnim sucima“) dopušta da budu ili predsjednici arbitražnih vijeća ili arbitri pojedinci, što predstavlja svojevrsni zakonski respekt prema njihovom statusu s obzirom da oni ne mogu biti „obični“ arbitri nego samo predsjednici arbitražnih vijeća ili arbitri pojedinci (u engleskoj terminologiji oni mogu biti samo „umpires“, a ne i „arbitrators“). Budući da je Zakon o arbitraži dopustio sucima da u navedenom svojstvu mogu biti arbitri samim time se smatra kako ne postoji ni njihova obveza da temeljem Zakona o državnom sudbenom vijeću od ovog tijela sudske uprave traže bilo kakvu prethodnu suglasnost za ovu vrstu aktivnosti. Naime, člankom 10., stavkom drugim, alineja 10 citiranog Zakona propisano je da u djelokrug odnosno nadležnost DSV-a ulazi i „davanje odobrenja za obavljanje druge službe ili posla uz obnašanje sudačke dužnosti.“ Budući da je sucima Zakonom o arbitraži dopušteno obavljanje arbitraže to onda pribavljanje odobrenja DSV-a nije potrebno. Na ovaj način stvorena je praksa prema kojoj, budući da je kod arbitraže riječ o zakonski dopuštenoj aktivnosti suca, sudac koji radi kao arbitar ne obavještava i ne traži suglasnost ni predsjednika suda niti suglasnost DSV-a. Dakle, u praksi se smatra kako je obavljanje arbitraže uz redovni sudački posao sučevo ničim ograničeno zakonsko pravo. Stoga ne treba čuditi ako se određeni broj sudaca, iako na svega nekoliko sudova, pretežito u Zagrebu, počeo ponašati kao da je to „prirodno“ pravo suca o kojemu on nikome ne treba polagati račune niti od bilo koga (predsjednika suda ili DSV-a) tražiti odobrenje niti bilo koga makar samo obavijestiti o takvoj aktivnosti. Dakle, oni suci koji su se oslonili samo na Zakonom o arbitraži dopušteni oblik njihovog sudjelovanja u arbitraži smatraju da je to, bez obzira na intenzitet te aktivnosti, uvijek u skladu s općom normom iz članka 91., stavka trećeg Zakona o sudovima koja glasi: „Sudac ne smije obavljati drugu službu ili posao koji bi mogli utjecati na njegovu samostalnost, nepristranost i neovisnost ili umanjiti njegov društveni ugled ili su inače nespojivi s obavljanjem sudačke dužnosti.“

Naš Zakon o arbitraži smatra da nije nespojivo s obavljanjem sudačke dužnosti ukoliko sudac bude imenovan za predsjednika arbitražnog vijeća ili arbitra pojedinca, dodatno treba naglasiti da nijedan zakon ne propisuje bilo kakvo ograničenje u pogledu iznosa naknade kojeg sudac smije primiti od obavljanja arbitražne djelatnosti. Međutim, ovako liberalno uređenje spomenutog pitanja i tako skromna normiranost (od svega tri ili četiri stavka) ne postoji gotovo nigdje, a što pokazuju odgovori koje sam pribavio putem mreže predsjednika vrhovnih sudova zemalja EU-a.

Razmatrajući ovo pitanje usporedbom s zakonskim rješenjima drugih zemalja želim podsjetiti kako je pravni sustav Republike Hrvatske u velikom dijelu zadržao svoje pravne veze s pravom Austro-Ugarske, pa je tako i Zakon o parničnom postupku austrijski zakon, prije smo dijelili isti Opći građanski zakon (OGZ), isti nam je izvor i Ovršnog zakona, dok Zakon o obveznim odnosima predstavlja recepciju švicarskog Zakona o obligacijama, a Zakon o trgovačkim društvima i Stečajni zakon su koncipirani pretežito prema njemačkom uzoru, dakle iz ovog motrišta mi smo dio srednjoeuropskog-kontinentalnog pravnog kruga (germanskog) s kojim dijelimo velik dio sada važećih temeljnih zakona. Stoga nije nevažno kako su ova pitanja uredile ove nama, pravno i povijesno bliske zemlje.

Primjera radi, Republika Austrija u svom Zakonu o sudačkoj i državnoodvjetničkoj službi u članku 63. propisuje da aktivni suci ne smiju djelovati kao arbitri u arbitražnim postupcima na području Austrije. Republika Češka kao druga država s kojom imamo zajedničku prošlost propisuje u članku 80., stavku petom njihovog Zakona o sudovima da je sucima izrijeком zabranjeno svako djelovanje u svojstvu arbitra. Isto tako, Republika Slovačka kao nama povijesno bliska država i pravni sustav također zabranjuje sucima aktivnost u svojstvu arbitra. Republika Mađarska također zabranjuje sucima sudjelovanje u arbitražama, uz vrlo specifičnu iznimku povezanu s savjetodavnim vijećem osnovanim na temelju Direktive Vijeća EU-a br. 2017/1852/EU od 10. listopada 2017. o mehanizmu rješavanja sporova unutar EU-a iz oblasti poreza i ostalih obveznih plaćanja, dakle radi se samo o jednoj, vrlo specifičnoj iznimci.

Međutim, nisu samo ove srednjoeuropske države - bivše članice Austrougarske monarhije zabranile sucima da budu arbitri nego su i pojedine druge zemlje iz našeg šireg okruženja zauzele isti stav pa je tako sucima zabranjeno sudjelovati u radu arbitraža i na Malti, arbitražna aktivnost je sucima zabranjena i u Rumunjskoj, a isto tako je i Republika Albanija zabranila svojim sucima sudjelovanje u trgovačkim arbitražama na temelju Zakona broj 96/2016 od 6. listopada 2016. godine - članak 7. stavak 4, točka d, a isto tako je i Bugarska svojim sucima zabranila sudjelovanje u arbitražama. U krug zemalja koje zabranjuju sucima arbitražnu aktivnost navodim i Estoniju - članak 48, stavak drugi estonskog Zakona o sudovima, Poljsku i Belgiju - prema članku 293. Belgijskog Code judiciaire obavljanje plaćene arbitraže ili medijacije ulazi u krug izričito zabranjenih aktivnosti sudaca. Španjolski Vrhovni sud (Tribunal Supremo) u svom odgovoru također navodi da španjolski suci ne smiju biti imenovani za arbitre. Francuska također ulazi u krug država koje zabranjuju svojim sucima sudjelovanje u arbitražama na temelju ministarske uredbe broj 58-1270 od 22. prosinca 1958. godine o statusu sudaca kojom je propisano da arbitraža ne ulazi u popis onih, zakonom dopuštenih aktivnosti koje ne ugrožavaju sučevo dostojanstvo ili neovisnost. Navedeno znači kako Francuzi sudjelovanje

sudaca u arbitražama smatraju neprihvatljivim budući da ono ugrožava sudačku neovisnost ili dignitet.

Također i dvije velike države common law-a dijele isti stav prethodno navedenih država o nespojivosti sudačke dužnosti i arbitražnog sudovanja pa tako u Irskoj nije dopušteno sucima djelovati u svojstvu arbitra. Engleska ima reputaciju zemlje s prijateljskim stavom prema arbitraži i velik broj međunarodnih arbitraža održava se upravo u toj zemlji, no unatoč tome Engleska zabranjuje svojim sucima (članak 75. Zakona o sudovima i pravnim uslugama iz 1990. godine) da, među ostalim, djeluju kao plaćeni arbitri ili predsjednici arbitražnih vijeća („umpire“), dakle i ova zemlja tradicionalno naklonjena arbitraži zabranjuje svojim sucima sudjelovanje u arbitražama, ali se u odgovoru engleskog Vrhovnog suda navodi kako se sucima istom nakon odlaska u mirovinu dopušta aktivnost u svojstvu arbitra ili medijatora te oni tada za ovu aktivnost smiju primati naknadu.

Međutim, postoje države i to ne beznačajne koje dopuštaju svojim sucima arbitražnu aktivnost, iako uz određena druga ograničenja, a na prvom mjestu navodim Njemačku. U ovoj zemlji sudac može biti imenovan za arbitra, ali za to mora dobiti dozvolu, koja će mu biti odbijena ako je već kao sudac angažiran na istom predmetu ili ako mu spis može biti dodijeljen u redovnoj raspodjeli predmeta. Isto tako, prema općim propisima koji se odnose na savezne službenike i koji se primjenjuju kao supsidijarni pravni izvor za sve sekundarne aktivnosti (izvansudačke u ovom slučaju) važi da one trebaju biti prethodno odobrene i takvo odobrenje će biti odbijeno, dakle i u slučaju arbitraže, ako ta aktivnost oduzima sucu ili službeniku toliko vremena i energije da ispunjenje njegovih redovnih sudačkih-službeničkih obveza može biti onemogućeno i smatra se da je to slučaj kada radno vrijeme tih sekundarnih aktivnosti prelazi jednu petinu redovnog radnog vremena, pored toga odobrenje za sekundarnu aktivnost – arbitražu - će sucu biti odbijeno ako jedna ili više tih aktivnosti (arbitraža) premašuje 40 % godišnje temeljne plaće suca ili službenika. Pored toga, u odgovoru se ističe da se njemački savezni suci smiju angažirati u izvansudskim aktivnostima samo uz uvjet da takve aktivnosti ne narušavaju povjerenje javnosti u njihovu nezavisnost, nepristranost ili da inače nisu nespojive s reputacijom sudstva te uz dodatni uvjet da ova dodatna aktivnost ne smije suca angažirati do te mjere da njegovo ili njezino ispunjenje redovnih sudačkih obveza bude ugroženo ili da škodi sudstvu na bilo koji drugi način. Dakle, ni u Njemačkoj obavljanje arbitraže, iako sucima dozvoljeno, nije dozvoljeno na neograničen način, dapače uvjetovano je spomenutim ograničenjima.

U Norveškoj suci smiju preuzeti arbitražu, ali sudac Vrhovnog suda u pravilu ne smije preuzeti više od jedne arbitraže istovremeno, dok je uvjet da se arbitražni postupci vode za vrijeme sučevog godišnjeg odmora i da imenovanje suca Vrhovnog suda za arbitra na drugi način ne remeti rad Vrhovnog suda, a naknada za sudjelovanje u arbitraži ne smije premašivati iznos koji se razumno traži za takve usluge.

Danska također dopušta sucima arbitražnu aktivnost. Danska od svih zemalja koje su odgovorile ima najliberalniji pristup te u načelu ne postoje ograničenja za suce glede njihovih izvansudskih aktivnosti, ali ipak danski suci moraju ishoditi dozvolu nezavisnog tijela (sličnog našem DSV-u) ako se žele angažirati u trajnom obliku plaćene aktivnosti izvan svojih redovnih sudačkih obveza. Međutim, Danska

postavlja opće ograničenje prema kojemu sudac od svojih izvansudskih aktivnosti ne smije zaraditi više od 50% od svoje godišnje redovne plaće, prema trogodišnjem prosjeku i ovo ograničenje se odnosi i na obavljanje poslova plaćenog arbitra. Navedeno znači da ako iznos primljenih naknada dosegne ovaj limit danski sudac više ne smije obavljati ni arbitražnu niti bilo koju drugu izvansudsku naplatnu aktivnost.

U Nizozemskoj suci također smiju biti imenovani za arbitra, ali kada su u pitanju suci Vrhovnog suda smatra se da je arbitražna aktivnost nespojiva s funkcijom suca nizozemskog Vrhovnog suda.

U vezi s zapošljavanjem srodnika nisam ni postavio pitanje putem mreže predsjednika Vrhovnih sudova jer sam smatrao da bi to bilo previše pitanja odjednom. Međutim, Vrhovni sud Mađarske je samoinicijativno naveo da u Mađarskoj postoji zabrana zapošljavanja rođaka na istom sudu i to je pravilo uvedeno s ciljem da se osigura nezavisno djelovanje sudbenog sustava i izbjegnu neželjene osobne veze, stoga se ne dopušta srođnicima da budu zaposleni u hijerarhijskom odnosu, dakle tako da jedan srođnik bude ovlašten preispitivati i ocjenjivati rad odnosno presude i rješenja drugog srođnika. To mi se čini logičnim, no smatram kako je još važnije od toga utvrditi pod kojim uvjetima djeca sudaca smiju biti primljena u radni odnos na sudu, bilo kao sudski savjetnici ili kao suci. Naime, takvih slučajeva ima i oni, iako malobrojni, na neki način „bodu oči“, stoga bi moj prijedlog bio da ubuduće djeca sudaca smiju biti izabrana za savjetnike ili suce samo uz uvjet da su u odnosu na prvog sljedećeg kandidata znatno bolja, dakle ne samo neznatno bolja. Naime, natječaj u kojemu dijete suca bude primljeno na istom sudu stoga što je u odnosu na sljedećeg kandidata bolje za jedan bod nije nešto što treba dalje podržavati kao pristup i praksu te u takvom slučaju treba biti primljen kandidat koji ima bod manje ili natječaj treba ponoviti. Dakle, djeci sudaca treba priznati pravo da budu imenovana za suce ili sudske savjetnike, ali samo ukoliko su znatno bolja od svih ostalih kandidata na natječaju, u suprotnom nikako ne. Navedeno je bitno kako bi se spriječila pojava sve većeg zapošljavanja rodbine na sudovima, dakle i na mjestima službenika, namještenika, zapisničara. Navedeno pitanje se mora riješiti na predloženi ili na neki drugi način, ali nastavak dosadašnje prakse, koja u posljednje vrijeme ipak slabi, više nije održiv.

Isto tako, iako to nije bio predmet moje zamolbe, Vrhovni sud Litve je u svom odgovoru izložio i načela kojima ova zemlja uređuje pitanje dopuštenih aktivnosti sudaca na modernim tzv. društvenim mrežama, putem kojih suci mogu komunicirati gotovo sa cijelim svijetom. Prema tome, sve i da nema nikakvih praznina i problema u praksi, Etički kodeks i Smjernice zbog razvoja modernih načina društvene komunikacije treba modernizirati u ovom dijelu.

O svim istaknutim pitanjima treba zauzeti konkretnija stajališta i u skladu s tim donijeti minimalne promjene citiranih zakona i autonomne regulacije. Navedeno ne znači kako sve treba zabraniti ili ograničiti. Suprotno od toga, može se reći da je do neke mjere aktivnost sudaca Vrhovnog suda na pravosudnim ispitima i Pravosudnoj akademiji, a u bitno manjoj mjeri i sudaca visokih i županijskih sudova, nešto što je dio njihovog statusa, sudjelovanje u radu stručnih udruga koje spominje postojeći tekst Smjernica je i dalje prihvatljivo, no sve to ipak treba precizirati s obzirom da je ne tako malen broj sudaca pokazao kako ne zna ili ne želi biti suzdržan u korištenju

svojih zakonskih ovlasti, drugim riječima zbog nedostatka sudačke odgovornosti dijela sudaca potrebno je preispitati i preurediti postojeći sustav, sukladno nekim od opisanih rješenja zemalja EU-a.

Na kraju, jedno je sigurno: u zakonskoj i autonomnoj regulaciji ovih važnih pitanja koja izravno utječu na ugled sudbene vlasti Hrvatska je vjerojatno unutar EU-a najlošija, mi imamo sustav koji je vrlo općenit i u visokom stupnju podnormiran. Iz opisanih rješenja inozemnih jurisdikcija vidljivo je kako u ovoj oblasti postoje različita rješenja i ne postoje dvije države koje imaju potpuno iste propise i autonomnu regulaciju, a radi se o pitanjima o kojima je poželjno postići konsenzus koji će zadovoljiti interes sudbene vlasti, koju zastupa predsjednik Vrhovnog suda i predsjednik Državnog sudbenog vijeća, interes sudaca kojeg zastupa Udruga hrvatskih sudaca, interes javne vlasti koju zastupaju Ministarstvo pravosuđa i uprave u ime Vlade i interes političke javnosti koju zastupa Hrvatski sabor kroz dva odbora: Odbor za pravosuđe i Odbor za zakonodavstvo te interes šire javnosti koju zastupaju pojedine specijalizirane udruge kao što su Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo te Hrvatsko novinarsko društvo. Stoga pozivam ova tijela da se u nekom razumnom roku, po mogućnosti ne duljem od trideset dana, izjasne imaju li volje i interesa sudjelovati na okruglom stolu kojeg bi, u slučaju iskazanog interesa, organizirao Vrhovni sud Republike Hrvatske, kako bi se za dulje razdoblje na kvalitetniji i određeniji način uredila spomenuta pitanja.

S poštovanjem,

PREDSJEDNIK
mr. sc. Radovan Dobronić

